

ACC. N.R. M. 13708: 1-3.

Landskap: Småland Upptecknare: Oskar Karlsson, Alghult
Härad: Uppvidinge, S. Möre Berättare: " " "
Socken: Alghult, Meadsjö Berättarens yrke: fönsterghastblåsare
Uppteckningsår: 1953 Född år 1879 i Meadsjö

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ändrade vanor vid landsbygds hemmens
matbrödförörjning. s. 1-2.

LUF 92.

Fängelning. s. 3. (ing. svar)

" 91.

Draken och tjuren. s. 3. (")

" 93.

Skriv endast på denna sida

Luf. 92
1

Lantbefolkningen, såväl bönder som borgare o. a., bakade sitt bröd av sammansalen säd, råg och, eller korn i hemmen och idärstäder murade ugnar av tegel eller gråsten, och lera. Bröd skulle bakas på en gång till så stor myckenhet att det "räckte" minst en, hållet 3 månader framåt i tiden (vid jularna för ännu längre tid framåt.) Men hos någon bonde var fattigdomen så stor att bröd ej fanns i huset ända från midsommar och fram till "Celsmäss". Själva tjänade jag dräng i ett sådant bondehem i 12-13 års ålder. Nästan överallt i dessa trakter var brödsävel och annan mat slut-äten vid ~~stort~~ julsdagen och kallades allmänt "Celsmässe-bröd", därför att det på kyrkan hängande-forvärade sovet, fläk korv och kokat kött, så var slut i de flåta hemmen.

Tiden att husvärdinnan tjäna, såväl i bondehem och borg, bakade sitt bröd var allmänt förekommande här på landsbyggen till för ett 10-tal år tillbaka. Ännu in den den gamla ordningen kvar, särskilt till julen i gamla

ACC. N:R M. 13708:2.

bondehem, varert "gullimpän" ike för "fällas" = Saknas
än i denna tid år 1953.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

Småland
Uppgivnings o. F. Nöje h:n
Ålgults o. Madesjö o:n
Uppgifter. år 1953

M. 13708:3.

Luf 93.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

Ålgult 28 nov. 1951³

Herr Armannens B. A. Person.
Lund.

Betr. Edra frågor uti det under gårdagen emottagna
brevet ser jag få meddela följande:

LWF 91 L. h. Sängledning har jag icke hört om i de trakter
som jag skrivit om beträffande andra förhållanden.

LWF 93 Ang. Draken och fjuren finnes icke någon sägen eller
berättelse från min hemort (och ej heller här i
Ålgult, vad jag kan minnas eller hört uttalas.

Beträffande Lundsbyggdens vanor med bröd-hållning
ser jag få hänvisa till närliggda svar.

Högskolningsfullt

Bifogas M. 13708.

FOLKLIVSARKIVET

L U F 93

LUND.

Specialfrågelista

DRAKEN OCH TJUREN

I Danmark berättas en sägen med följande innehåll:

En lindorm eller drake har lagt sig kring en byggnad, så att ingen kan komma in i den. Försök att döda odjuret misslyckas. En tjurkalv uppfödes då på ett speciellt sätt och sändes vid en viss ålder att kämpa mot lindormen. Lindormen dödas men även hans baneman dör.

Har Ni hört någon liknande sägen? Skriv i så fall ned den precis som den berättats!

Av särskild vikt är att få följande frågor besvarade i den mån uppgifter härom lämnats i sägen såsom Ni hört den:

Kring vilken slags byggnad låg lindormen? - Vilka försökte döda den men misslyckades? - Vem dödade den till slut? - Om det var en tjur, uppföddes då denne på ett särskilt sätt? Vilket? - Hur dödades draken? - På vad sätt omkom drakdödaren?

Vi är intresserade av alla sägner som omtala hur en drake, som lagt sig kring en byggnad dödades av en tjur eller av en människa.

Vår frågelista gäller endast denna sägentyp. Vi önska därför ej få som svar andra sägner om drakar och tjurar än just denna.

April 1953.

Bifogno M. 13708.

FOLKLIVSARKIVET

LUND.

L U F 91.

S Ä N G L E D N I N G.

Nedanstående frågor gälla en gammal sed, som synbarligen övergivits för länge sedan. Då Folklivsarkivet trots vetskapen om detta sänder ut denna frågelista är det i förhoppning att några av våra meddelare måhända ändock kunna erinra sig ha hört hur sängledning vid bröllop brukade tillgå eller kunna skaffa uppgifter härom av mycket gamla personer. Om ej, kanske någon med ledning av frågorna erinrar sig brölloppsleder, som kunna tänkas vara en mera skämtsam fortsättning av den äldre högtidliga sängledningsceremonien.

Har Ni hört talas om bruket, att bröllopgästerna skulle följa brudparet, då de gingo till sängs? Berätta i så fall vad Ni vet om sedvänjan!

Gingo gästerna i någon bestämd ordning? Vem ledde processionen? Var prästen närvarande och vilken roll spelade han i så fall? Förekom några ljusbärare? Vad hade de att göra och vad kallades de? Sjöng man någon sång eller psalm under ceremonien? Lästes några böner? Om prästen var närvarande, välsignade han brudhuset och brudparet? Bjöds någon traktering? Avkläddes brudparet delvis i gästernas närvaro?

Har Ni hört talas om att någon religiös ceremoni förekom i bröllopgården, då brudparet kom hem från kyrkan? Vari bestod då denna ceremoni och vad kallades den? I vilket rum försiggick den? Sjöngs några psalmer? Välsignade prästen brudparet och brudhuset? Ägde ceremonien rum före bröllopsmåltiden? Skulle brudparet knäböja under ceremonien? Hade man i så fall några särskilda "hyenden" (kuddar)? Hade dessa använts också i kyrkan? Vem förde kuddarna tillbaka till bröllopgården? Hade dessa personer någon särskild benämning?

febr. 1953